

JOCUL DE MIȘCARE, IMPORTANT MIJLOC INSTRUCTIV-EDUCATIV

Prof. CORAȘ FLORIN-MARIUS

Liceul Tehnologic „Vasile Juncu” Miniș

DEFINIȚII, TIPOLOGIE, UTILITATE

Ce este jocul? Iată o întrebare la care nu s-a putut răspunde multă vreme. Majoritatea definițiilor consemnează că jocul este o activitate specifică copilăriei sau o procesului de formare și de dezvoltare a ființei umane. Ulterior s-a constatat că, de fapt, omul este un jucăuș (HOMO LUDENS) pe toată durata vieții. Din copilărie și până la bătrânețe, omul se joacă în permanență din diferite motive interioare sau exterioare. În acest stadiu de cunoaștere a fenomenului, numeroși specialiști, din diverse domenii de activitate educațională, au încercat să răspundă la această întrebare. Astfel, literatura de specialitate abundă în definiții, dar care nu reușesc decât să precizeze anumite caracteristici sau laturi ale jocului și nu esența lui.

Jocurile sunt activități naturale, totale, libere, spontane. Au valențe creativ-compensative, care se extind și asupra activităților recreative - distractive ale adulților, asupra activităților de „loisir” prin care omul caută destinderea, distracția, refacerea, compensarea unor stări create de procesul muncii. Deasemenea sunt activități dezinteresate, deosebite de muncă, avându-și scopul în sine, bucuria activității autonome și gratuite.

Jocurile de mișcare reprezintă unele dintre cele mai eficiente metode și mijloace de însușire a conținuturilor specifice educației fizice și sportului. Siedentop (1980) consideră că educația fizică include, de altfel, orice acțiune motrică care are ca obiectiv însușirea de către copii a modului de a participa la forme competitive și expresive de activități motrice.

„Jocul de mișcare (dinamic) reprezintă o variantă a activității ludice în care rolul mișcărilor este clar exprimat. Baza jocului o constituie diferitele acțiuni motrice efectuate de subiect și îngrădite, parțial, de o serie de reguli. Conținutul se stabilește în funcție de scop și determină forma jocului” (M. Stănescu 2009).

Ca formă de manifestare a exercițiului fizic, jocul de mișcare constituie un instrument eficient și o modalitate de rezolvare a obiectivelor activităților motrice, oferind posibilitatea dezvoltării capacității motrice a individului, dar și influențării proceselor psihice, afective, volitive.

Jocul de mișcare reprezintă un mijloc instructiv - educativ, care în funcție de obiectivele vizate, determină sarcinile jucătorilor și ale cărui reguli dictează comportamentul și obligațiile acestora. Permite manifestarea inițiativei și independenței acțiunii, dezvoltă gândirea, creativitatea, capacitatea de anticipare și de decizie.”

Una dintre condițiile utilizării eficiente a jocului de mișcare este aceea de cunoaștere a structurii acestuia. Pe baza ei se poate realiza selectarea jocurilor, în funcție de obiectivele de instruire propuse și, în același timp, se poate acționa asupra lor în sensul adaptării la cerințele unei anumite activități. Astfel, structura unui joc include:

- denumire - sugestivă pentru sarcinile motrice incluse de jocul respectiv; cu ajutorul acestei denumiri se evocă, de cele mai multe ori, experiența e viață a copiilor și se creează o atmosferă favorabilă implicării acestora în activitate;
- scopul/obiectivele – definește sensul acțiunilor motrice ale jucătorilor;
- participanții – vârsta constituie unul dintre cele mai importante criterii care stau la baza selectării jocului; numărul și genul copiilor determină modul de organizare a acestora, respectiv alcătuirea echipelor, dispunerea lor în teren;
- materiale didactice – integritatea și adecvarea acestora la posibilitățile motrice ale copiilor și la obiectivele de instruire constituie condiții de reușită a folosirii acestor mijloace didactice;
- regulile – cuprind totalitatea normelor de conduită pe care trebuie să le cunoască și să le respecte copiii participanți la joc; respectarea acestora este esențială pentru desfășurarea lui în condiții sigure și echitabile pentru toți copiii;
- sarcina motrică – se referă la acțiunea motrică pe care trebuie să o efectueze copiii; în funcție de obiectivul stabilit și de nivelul biomotric al copiilor se vor alege cele mai importante mișcări ce trebuie executate.

Cunoașterea structurii jocului susține efortul profesorilor de a le folosi ca mijloace de instruire.

Există o mare varietate de jocuri de mișcare, tipologia lor fiind dată de numărul mare de criterii de clasificare propuse de diferiți autori.

Cunoașterea clasificărilor este utilă pentru a ușura sarcina profesorului de selectare a lor în funcție de obiectivele lecției – motrice, cognitive, afective. Pentru a contribui cât mai eficient la realizarea obiectivelor educației fizice, jocurile de mișcare pot fi organizate și desfășurate în numeroase variante. Jocul de mișcare se deosebește la diferite vârste, prin sarcini, conținut, mod d organizare, număr de reguli, dozare.

Jocurile de mișcare constituie un mijloc important prin care se realizează o parte din sarcinile ce revin educației fizice. Ele își găsesc o largă aplicabilitate în toate formele organizate ale acestei activități: lecțiile de educație fizică, serbările școlare, tabere și excursii etc. Aceasta se explică prin contribuția însemnată pe care jocul o aduce la educarea multilaterală a copiilor și tineretului, în concordanță cu cerințele educației fizice. Realizarea unei influențe active și pozitive se poate face numai printr-o activitate organizată, condusă și îndrumată de către profesor sau alt cadru component, căruia îi revine rolul de a desfășura o permanentă muncă educativă.

Jocul reunește o serie de valențe instructiv - educative pe deplin valorificate în învățământ din educație fizică. Utilizarea acestuia rezolvă obiective legate de dezvoltarea fizică, motrică, intelectuală, afectivă și socială a copilului.

Deprinderile motrice, calitățile motrice, morale și de voință sunt solicitate la maximum în realizarea acțiunilor de joc. Deprinderile motrice se perfecționează în timpul jocului ca urmare a legăturilor noi și complexe care se stabilesc între ele și datorită relațiilor de condiționare ce pot favoriza transferul pozitiv între cunoștințele elevilor.

Jocului îi este specifică activitatea în colectiv, presupunând relații de cooperare între partenerii de joc, de armonizare a intereselor, a motivelor acțiunii și a eforturilor personale cu cele ale colectivului, încadrarea în colectiv, acceptarea și recunoașterea liderului, asumarea unor responsabilități, atitudine critică și autocritică. Coeziunea, unitatea în acțiuni și efortul conjugat al tuturor componentelor echipei condiționează reușita.

De-a lungul jocului apar diferite situații, favorabile sau nefavorabile jucătorilor, care determină o gamă largă de stări afective.

Jocul de mișcare permite manifestarea inițiativei și independenței în acțiuni. Aceasta este posibilă numai în cazul în care elevii stăpânesc un bagaj larg de deprinderi, au calități fizice dezvoltate corespunzător și au fost instruiți să acționeze în limitele unor reguli precise. Manifestarea independenței este condiționată și de înțelegerea scopului urmărit, de preocuparea de a găsi soluții, ceea ce favorizează dezvoltarea inițiativei personale, spiritului de observație și capacitatea de anticipare și generalizare.

Jocurile de mișcare au ca element caracteristic întrecerea. Prin intermediul acestora sporește interesul elevilor pentru activitate și implicarea lor activă și conștientă în lecție, acesta fiind un obiectiv important al educației fizice.

Jocurile de mișcare contribuie la consolidarea unor cunoștințe și deprinderi pe care copiii le dobândesc în cadrul altor discipline de studiu specifice altor laturi ale educației. Cu alte cuvinte jocurile impun însușirea de către copii a regulilor de comportare adecvate participării la situația de instruire respectivă, conceptului de fair-play, a modalității de acțiune în cadrul unui grup etc.

Prin intermediul experiențelor de învățare oferite de jocurile de mișcare copii își dezvoltă capacitatea de cooperare, de acțiune, de grup, de asumare de anumite responsabilități, etc. Învăță ce înseamnă toleranța, acceptarea celuilalt, dar și luarea unei decizii și asumarea consecințelor ei.

Maniera de organizare a jocurilor este foarte importantă pentru obținerea unei densități motrice corespunzătoare a lecției. Profesorul ca trebui să găsească cele mai potrivite variante, astfel încât să fie evitată eliminarea copiilor din joc.

Jocurile pregătitoare pentru jocurile sportive pun bazele formării deprinderilor motrice specifice, dar și a percepțiilor specializate solicitate de participarea acestora din urmă.

În același timp, în cadrul jocurilor copiii își consolidează cunoștințele dobândite la geografie, botanică, zoologie prin evocarea denumirii unor plante, animale sau numelor de țări sau orașe. La matematică își pot consolida deprinderile de calcul prin însumarea punctelor obținute sau cunoștințele de geometrie prin delimitarea spațiului de joc etc.

În concluzie este importantă utilizarea jocurilor de mișcare în lecția de educație fizică prin obiectivele pe care le îndeplinesc și valențele pe care le au. Jocul este o modalitate de atragere a copiilor spre activitatea motrică prin diversitatea și originalitatea pe care o manifestă dar mai ales prin libertatea de mișcare. Astfel copiii se simt în largul lor, procesul instructiv - educativ devenind mai plăcut și mai accesibil.

BIBLIOGRAFIE

1. Branga, D., Mujicicov, N., *Jocuri de mișcare pentru pionieri*, Editura Tineretului, București, 1968
2. Cârstea, Gh., *Teoria și metodica educației fizice și sportului*, Editura AN-DA, București, 2000
3. Chiriță, G., *Educație prin jocuri de mișcare*, Editura Sport Turism, București, 1983
4. Corneșanu, T., *Exerciții și jocuri aplicative pentru școlari*, Editura Stadion, București, 1970